

Jaarverslag 2023

Bibliotheek UvA/HvA

*“Ruim 80 procent
van onze publicaties
is open access”*

Pascal Braak

*“We willen minder
lucht opslaan”*

Remco Verwaal

*“Ook zonder boetes
komen de boeken retour”*

Heleen Aalpol-Klaver

*“Data zijn de grondstof voor
alle kennis, ongeacht discipline”*

Lisa Yu

In perspectief

Voorwoord

Beste lezer,

Met genoegen presenteren wij, namens de gehele organisatie van de Bibliotheek UvA/HvA, dit magazine over het jaar 2023. Hierin blikken we terug én kijken we vooruit. Aan deze zijde vind je het jaarverslag 2023, aan de andere zijde een beknopte versie van ons beleidsplan 'In dialoog' dat in 2023 tot stand kwam voor de periode tot en met 2026.

In de afgelopen decennia heeft de Bibliotheek zich als een centrale entiteit ontwikkeld, gaandeweg enigszins los van de faculteiten waaruit zij ooit voortkwam. De uitdagingen van de snel veranderende wereld van digitalisering, open science en dataficatie van het informatielandschap vereisen nu een hernieuwde verbinding tussen onze diensten en de behoeften van onze collega's en de studenten in de faculteiten. We willen dichter bij het primaire proces staan. In ons beleidsplan beschrijven we hoe we onze positie als 'knowledge hub' en academische dienstverlener willen versterken, met een focus op drie essentiële pijlers: Onderzoek, Onderwijs en Maatschappelijke waarde. Die laatste pijler komt mede tot uiting via het tot de Bibliotheek behorende Allard Pierson en FLOOR. Een vierde pijler die dwars door de andere pijlers loopt, wordt gevormd door onze collecties.

In 2023 hebben we de eerste stappen op deze weg gezet en de verhalen in dit magazine geven daar een beeld van. Zo lees je bijvoorbeeld over het Data Science Centre en de Library Liaison. Een aspect van de maatschappelijke rol komt aan de orde in het herkomstonderzoek van onze collectie. Verder lees je hoe we voortdurend ons ruimtegebruik en het gebruik van studieplekken optimaliseren in de aanloop naar het nieuwe UB-gebouw in het Universiteitskwartier, en hoe we werken aan het creëren van het 'sticky campus'-effect. De verhalen in dit magazine weerspiegelen onze inzet om een inspirerende en gastvrije studie-, onderzoeks- en ontmoetingsplek voor onderzoekers, docenten en studenten te zijn. Offline en online. Nu en in de toekomst.

Namens het hele team van de Bibliotheek UvA/HvA spreken we onze oprechte dankbaarheid uit aan iedereen die betrokken is bij dit voortdurende streven naar verbetering en de bijdrage aan goed onderwijs en onderzoek. Veel leesplezier!

Met vriendelijke groet,

Fred Weerman

Directeur Bibliotheek UvA/HvA a.i.

Youssef Achahbar

Adjunct-directeur Bibliotheek UvA/HvA

Colofon

Dit magazine is een uitgave van de Bibliotheek UvA/HvA. In dit magazine zijn het jaarverslag over 2023 opgenomen en de publieksversie van het beleidsplan over de periode 2023 – 2026.

Aan dit nummer werkten mee

Heleen Aalpol-Klaver, Youssef Achahbar, Marta Adsarias Rivero, Lorenzo Baars, Pascal Braak, Anne-Francesca Bossaert, Anna Brom, Agnes van Diepen, Esther ten Dolle, Wilma Goossen, Saadet Gunay-Buber, Petra Huijgen, Rogier Kalkers, Eva Lekkerkerker, Marcel Ottenbros, Gijs Rood, Angélique Verbruggen, Remco Verwaal, Fred Weerman, Noortje Willems en Lisa Yu

Allard Pierson, Data Science Centre, FLOOR

Eindredactie

Dominique Levant

Correctie

Saffraan communicatie

Fotografie

Els Zweerink

Overige fotografie

Jaap Beyleveld, Martike Boers, Monique Kooijmans, Dylan Vermaas en Wouter van der Wolk

Art directie

Dutch Portfolio

Uitgever

Bibliotheek UvA/HvA

HvA

UvA

Lees de jaarverslagen en het beleidsplan ook online

26

20

16

22

Jaarverslag 2023

Inhoud

4 Kerncijfers
Bibliotheek UvA en AP

6 Kerncijfers
Bibliotheek HvA

8 Interview: herkomstonderzoek met Rogier Kalkers
“We onderzoeken de herkomst van onze hele collectie”

10 Interview: boetevrije Bibliotheek met Heleen Aalpol-Klaver en Wilma Goossen
“Ook zonder boetes komen de boeken retour”

12 Highlights
FLOOR

14 Interview: ruimtegebruik depots met Remco Verwaal
“We willen minder lucht opslaan”

16 Interview: Library Liaisons Esther ten Dolle en Gijs Rood
“Library Liaison past bij het gesprek dat wij voor ogen hadden”

18 Highlights
Data Science Centre

20 Interview: Copyright Checker met Agnes van Diepen en Noortje Willems
“Het is ons streven de docent te ontzien”

22 Interview: open access met Pascal Braak
“Ruim 80 procent van onze publicaties is open access”

24 Artikelen
Samenwerking

26 Interview: studiepleksensoren met Anne-Francesca Bossaert
“Gebruiksstatistieken dragen bij aan adequaat ruimtegebruik”

28 Interview: digital skills workshops met Eva Lekkerkerker en Lisa Yu
“Data zijn de grondstof voor alle kennis, ongeacht discipline”

30 In de media

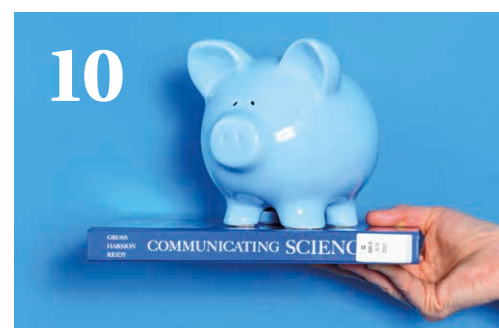
32 Tijdslijn 2023

Z.O.Z. Beleidsplan

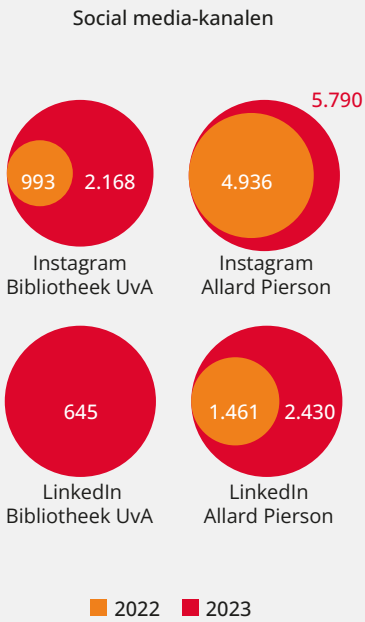
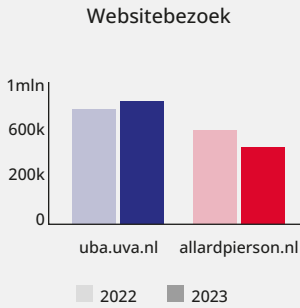
8

10

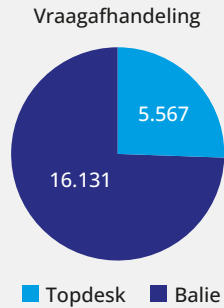

Kerncijfers Bibliotheek UvA en Allard Pierson

Bibliotheek UvA (excl. Allard Pierson) x €1.000				
	2022 Werkelijk	2023 Werkelijk	2023 Begroting	2023 Verschil
Baten in opdracht van derden	118	137	0	137
Contractactiviteiten	-107	90	0	90
Overige externe baten	407	429	415	14
Externe baten	418	655	415	240
Budget CvB	6.776	7.237	7.237	0
Vaste pakketten	21.597	21.958	21.958	0
Interne verrekeningen	7.599	9.159	8.069	1.090
Interne baten	35.972	38.354	37.264	1.090
Totaal baten	36.389	39.009	37.679	1.330
Personele lasten	-10.975	-11.960	-10.245	-1.714
Exploitatielasten	-9.704	-9.162	-10.455	1.293
Huisvestingslasten	-87	-100	-92	-8
Afschrijvingen	-213	-212	0	-212
Externe lasten	-20.979	-21.434	-20.792	-641
Vaste dienstverlening	-14.971	-16.325	-16.325	0
Variabele dienstverlening	-1.153	-2.790	-897	-1.893
Interne lasten	-16.125	-19.115	-17.222	-1.893
Totaal lasten	-37.103	-40.549	-38.014	-2.534
Resultaat	-714	-1.540	-335	-1.205

Bibliotheek UvA - fte PID	2022	2022	2023	2023	2023	2023
	Einde jaar	Gemiddeld	Einde jaar	Gemiddeld	Kader	Verschil
Staf UB	12,4	13,0	15,6	16,3	12,7	3,6
Campusdiensten	35,5	34,3	32,9	32,9	33,5	-0,6
O&O-ondersteuning	21,5	21,5	23,4	24,1	21,3	2,8
Centrale Bibliotheekdiensten	52,0	52,5	54,2	52,6	54,9	-2,3
Allard Pierson	54,3	52,0	53,0	54,1	52,1	2,0
Totaal	175,7	173,4	179,1	179,9	174,5	5,4

Allard Pierson x €1.000				
	2022 Werkelijk	2023 Werkelijk	2023 Begroting	2023 Verschil
Baten in opdracht van derden	751	926	0	926
Contractactiviteiten	1.804	1.484	2.000	-516
Overige externe baten	151	295	200	95
Externe baten	2.706	2.705	2.200	505
Budget CvB	9.189	9.615	9.615	0
Vaste pakketten	0	37	37	0
Interne verrekeningen	294	78	0	78
Interne baten	9.483	9.730	9.652	78
Totaal baten	12.190	12.435	11.852	583
Personele lasten	-5.263	-6.042	-5.409	-633
Exploitatielasten	-1.857	-1.438	-2.481	1.043
Huisvestingslasten	-243	-241	-68	-173
Afschrijvingen	-318	-336	0	-336
Externe lasten	-7.680	-8.058	-7.958	-100
Vaste dienstverlening	-4.326	-4.138	-4.138	0
Variabele dienstverlening	-515	-371	-121	-250
Interne lasten	-4.841	-4.509	-4.259	-250
Totaal lasten	-12.521	-12.567	-12.217	-350
Resultaat	-332	-132	-365	233

Locaties (in m² VWO)	2022	2023
Allard Pierson	7.911	8.187
UB Singel	8.240	8.140
P.C. Hoofthuis Bibliotheek	3.522	3.705
Universiteitskwartier	19.672	20.031
IWO Boekendepot	13.957	12.158
Amsterdam Zuidoost	13.957	12.158
REC A	2.168	2.170
REC Artis Bibliotheek	341	277
REC BCD	2.364	2.366
REC H	3.357	3.358
REC JK	479	478
REC P	0	600
RoeterseilandCampus	8.709	9.249
Science Park ABCD	3.119	3.153
Lab 42	216	851
Science Park	3.335	4.004
Totaal	45.674	45.674

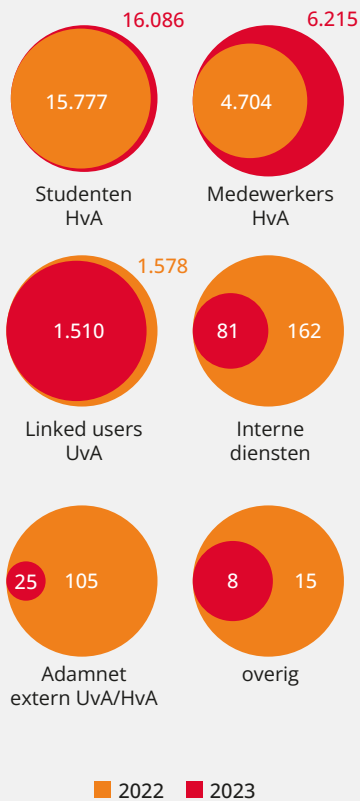
Gebruikers UvA (headcount)	2022	2023
Studenten	44.352	45.307
Wetenschappelijk personeel	7.256	7.689
Totaal	51.608	52.996

UvA-collectie	
Omvang fysieke collectie	3.900.749
Archieven	6.500
Toegang tot elektronische tijdschriften	160.849
E-books in collectie	1.403.457
Toegang tot databanken	565

Kerncijfers Bibliotheek HvA

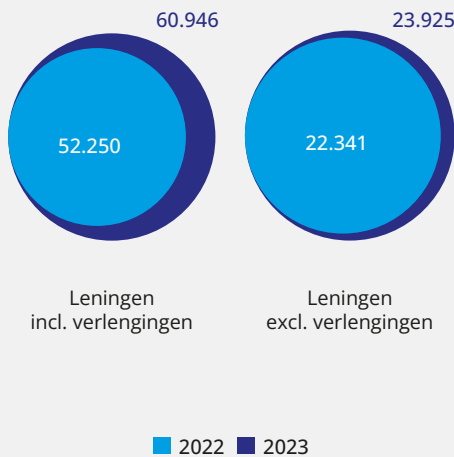
HB x €1.000	2022 Werkelijk	2023 Werkelijk	2023 Begroting	2023 Verschil
Overige externe baten	61	122	254	-132
Externe baten	61	122	254	-132
Budget bestuursakkoordmiddelen	74	56	0	56
Dekking dienstverlening	12.733	13.037	13.039	-2
Interne baten	12.807	13.093	13.039	54
Totaal baten	12.868	13.215	13.293	-78
Personele lasten	-3.790	-3.871	-3.846	-25
Exploitatielasten	-2.049	-2.404	-2.085	-319
Huisvestingslasten	-10	-9	-16	7
Afschrijvingen en interne rente	-142	-122	-125	3
Externe lasten	-5.991	-6.406	-6.072	-334
Dienstverlening andere eenheden	-6.012	-5.446	-5.698	-252
Interne lasten	-6.012	-5.446	-5.698	-252
Totaal baten	-12.003	-11.852	-11.770	-82
Resultaat	865	1.363	1.523	-160

Leningen per gebruikersgroep

Gebruikers HvA (headcount)	2022	2023
Studenten	48.716	48.667
Wetenschappelijk personeel	2.089	2.209
Totaal	50.805	50.876

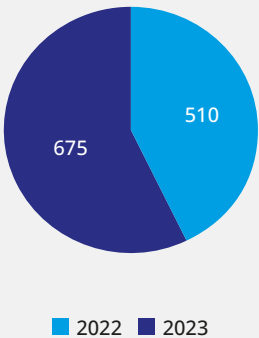
Leningen

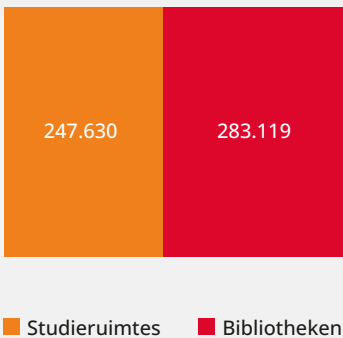
Locatie m² HvA	2022	2023
Dr. Meurerhuis	764	764
Nicolaes Tulphuis	801	801
Fraijlemaborg	1.228	1.228
Koetsier-Montaignehuis	354	354
Kohnstammhuis	1.521	1.521
Leeuwenburg	854	854
Wibauthuis	1.960	1.960
Totaal	7.482	7.482

HB - fte PID	2022 Einde jaar	2023 Einde jaar	2023 Begroting	2023 Verschil
Informatiediensten	16,4	18,9	18,2	0,7
Stafbureau	8,4	9,0	9,0	-0,0
Campusdiensten	12,3	10,7	11,8	-1,1
FLOOR	3,9	5,4	5,8	-0,4
Totaal	41,0	44,0	44,8	-0,8

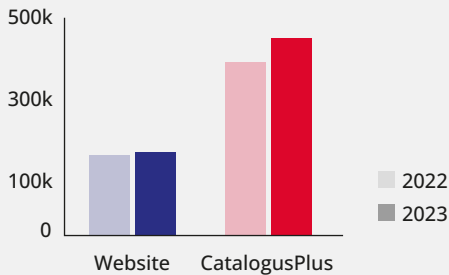
Vraagafhandeling (via Topdesk)

Bezoekersaantallen

Gebruik website en catalogus

Openingsuren

77
max.
aantal uren

40
min.
aantal uren

Zitplaatsen

1.763
zonder PC

Locaties

7

5
Fysieke collectie

HvA-collectie

Omvang fysieke collectie	72.410
Archieven	n/a
Toegang tot elektronische tijdschriften	102.115
E-books in collectie	253.045
Toegang tot databanken	148

“We onderzoeken de herkomst van onze hele collectie”

Het Allard Pierson startte in 2023 een groot onderzoeksproject naar de herkomst van de archeologische collectie. In vier jaar tijd wordt de herkomst van circa 10.000 archeologische objecten onderzocht. Rogier Kalkers, projectleider van het team, vertelt wat er is bereikt in het eerste jaar.

Wat is het doel van dit herkomstonderzoek?

"We proberen de levensloop van een archeologisch object te reconstrueren vanaf het moment dat het object is gevonden tot het moment dat het in het museum terecht is gekomen. We brengen gegevens in kaart als de vindplaats, de tussenpersonen die het object in bezit hebben gehad, de veilinghuizen waar objecten zijn aangeboden en tentoonstellingen waar objecten te zien zijn geweest. Zo kunnen we zien van welke objecten de herkomst niet goed of niet volledig gedocumenteerd is en kunnen we erachter komen welke objecten op een mogelijk onrechtmatige manier verkregen zijn."

Waarom is dit soort onderzoek nu nodig?

"Aan het begin van deze eeuw is in Italië een aantal tussenpersonen dat bemiddelde tussen grafrovers en kunsthandelaren tegen de lamp gelopen. Er zijn objecten en archieven vol documentatie onderschept. Op een aantal polaroids in die archieven waren objecten te zien die wij hier in de collectie hebben. De Italiaanse staat heeft een verzoek tot restitutie van deze voorwerpen ingediend. Dat was voor ons de aanleiding om van de hele collectie de herkomstgeschiedenis proactief te gaan onderzoeken. De komende vier jaar doen we dat voor alle objecten die we sinds 1970 hebben verworven."

Waarom vanaf 1970?

"In 1970 werd een UNESCO-verdrag opgesteld dat de illegale handel in cultuurobjecten moest tegengaan. Afgesproken werd dat er alleen objecten zouden worden verhandeld als de herkomst van een object tot tenminste 1970 volledig gedocumenteerd was. Nederland heeft dit pas in 2009 omgezet in de Nederlandse Erfgoedwet. Die veertig jaar ertussen is dus een grijs gebied, waarin het ethisch onjuist was om objecten met een illegale herkomst aan te kopen, maar dat juridisch nog niet laakbaar was. Wij hebben zo'n tienduizend objecten na 1970 verworven."

Hoe ziet het onderzoek dat jullie doen eruit?

"We werken met een team. Onze archiefonderzoeker heeft het afgelopen jaar alle interne archieven van het museum, de Allard Pierson Stichting en de Vereniging Vrienden van het Allard Pierson doorzocht. Waar mogelijk is alle informatie gelinkt aan inventarisnummers: notulen waarin wordt gesproken over mogelijke aankopen, correspondentie, kasstukken en persoonlijke archieven van (oud-)medewerkers. De herkomstonderzoekers hebben zo per object een map met alle beschikbare documentatie. Ook werken conservatoren van de archeologische collecties, twee stagiairs en vanaf 2024 een fellow herkomstonderzoek mee in het team. Daarnaast worden alle objecten in de collectie opnieuw gefotografeerd. Voor herkomstonderzoek is het extra belangrijk dat een object vanuit alle hoeken vastgelegd wordt, omdat er bijvoorbeeld oude inventarisnummers op de onderkant kunnen staan. Idealiter zouden we dan vanuit het Allard Pierson kunnen reconstrueren en ontsluiten wie het object in handen heeft gehad van het moment dat het ontdekt is totdat het door ons is verworven. In de praktijk is dat maar in een klein aantal gevallen haalbaar."

Hoe komt het dat zo veel informatie ontbreekt?

"Dat is geen kwade opzet, maar er was in musea lange tijd weinig belangstelling

voor de levensloop van een object na het moment van ontdekking. Overigens doen we dit onderzoek niet om onze voorgangers in het beklaagdenbankje te zetten, maar omdat de ethische kaders rond museale verwervingen de afgelopen decennia steeds verder zijn aangescherpt. Tegelijkertijd zijn veel herkomstlanden ook actiever geworden in het beschermen en terugvragen van hun erfgoed."

Wat is de volgende stap in het herkomstonderzoek?

"In dit eerste jaar hebben we contact gelegd met de vier belangrijkste herkomstlanden van onze collecties: Italië, Griekenland, Turkije en Egypte. We voeren gesprekken met ministeries van Cultuur, die in al die landen een afdeling hebben voor de bestrijding van de illegale handel in oudheden. Nu we beter zicht krijgen op hoe onze collectie is ontstaan, moeten we ons buigen over de ethiek. We gaan met de landen in gesprek over hoe we samen zorg kunnen dragen voor het erfgoed. In sommige gevallen betekent dat toegeven dat we niet de rechtmatige eigenaar zijn en het object terugsturen, maar het kan bijvoorbeeld ook betekenen dat het herkomstland het object in bruikleen bij ons laat."

Wat gaat de buitenwereld merken van dit onderzoek?

"Dit jaar nog plaatsen we informatie in de museumzalen over de herkomst van objecten. Niet alleen over illegaliteit, maar ook over de geschiedenis van de collectie en bijvoorbeeld opgravingen waar voorwerpen wel op legale wijze vandaan zijn gekomen. Ook maken we de herkomstdata zichtbaar via onze CatalogusPlus en de nieuwe beeldbank, en downloadbaar als Linked Open Data. Als wij onze collectie goed ontsluiten, kunnen andere onderzoekers, musea en opsporingsdiensten er ook bij. Op de langere termijn hopen we met externe financiering een tijdelijke tentoonstelling en podcast over dit project te maken." ■

“Ook zonder boetes komen de boeken retour”

Het betalen van boetes vanwege te laat geretourneerde boeken behoort tot het verleden. Het boetesysteem bleek duur, inefficiënt, niet klantvriendelijk én niet noodzakelijk om het doel van het terugbrengen van boeken te bereiken. Heleen Aalpol-Klaver (Campusdiensten Bibliotheek HvA) en Wilma Goossen (Campusdiensten Bibliotheek UvA) werkten nauw samen in het traject naar een boetevrije Bibliotheek. Er wordt nu een nieuw systeem gehanteerd waarbij een account wordt geblokkeerd als boeken niet worden geretourneerd. Hierdoor kunnen leners geen ander materiaal meer lenen totdat het boek is teruggebracht.

De oude boeteprocedure duurde tussen de twee en drie maanden. Klanten raakten soms uit beeld, waren afgestudeerd, vertrokken, of ze waren simpelweg vergeten dat ze nog geleende boeken hadden. Uiteindelijk werden de boeken niet meer geretourneerd. Een langdurige procedure leidde er ook toe dat het enige tijd duurde voordat het betreffende boek werd vervangen. Hierdoor moesten andere leners soms lang wachten voordat er een nieuw exemplaar beschikbaar kwam, Heleen Aalpol-Klaver. “Klanten gingen in discussie of onderhandelden over boetes. Dit leidde soms tot vervelende gesprekken aan de balies met negatieve ervaringen voor zowel klanten als medewerkers.”

De inkomsten dekten de kosten niet
“Boetes leverden weliswaar geld op, maar zorgden tegelijkertijd voor aanzienlijke administratieve lasten. De inkomsten dekten de kosten niet. Bovendien was het gebruik van boetes vooral bedoeld om boeken zo snel mogelijk geretourneerd te krijgen. Maar in de praktijk bleken kleine boetes gemakkelijk te worden genegeerd door degenen die het zich konden veroorloven”, legt Wilma Goossen uit.

Blokkade van het account
De Bibliotheek hanteert nu een ander systeem. Een account wordt geblokkeerd als boeken niet worden geretourneerd, waardoor de lener geen ander materiaal kan lenen totdat het boek is teruggebracht. “De blokkade is bovendien uitgebreid naar het aanvragen van boeken. Wie geblokkeerd is, kan dus geen boeken meer lenen en ook geen boeken meer aanvragen. Wie het materiaal vervolgens inlevert voordat de facturering start, betaalt niets”, laat Heleen Aalpol-Klaver weten. “Daarnaast is de procedure sterk ingekort waardoor blokkade redelijk snel volgt. Vooral voor studenten

die het financieel lastig hebben, is het boetevrij lenen een hele vooruitgang”, stelt Wilma Goossen.

“ Vooral voor studenten die het financieel lastig hebben, is het boetevrij lenen een hele vooruitgang ”

Langer lenen
Tegelijkertijd is de maximale uitleentermijn voor boeken met een standaard uitleentermijn (28 dagen) verhoogd van vier naar zes maanden. “Hiermee komen we tegemoet aan de wens om boeken die niet door anderen zijn aangevraagd, langer te kunnen lenen. Om te voorkomen dat boeken 'uit beeld' raken, sturen we inmiddels drie keer per jaar onze leners een overzicht van geleende materialen”, aldus Heleen Aalpol-Klaver.

Verbeterde communicatie
De communicatie met klanten staat centraal in dit project. Automatische e-mails ter herinnering van de retourdatum zijn volledig herschreven en de directe communicatie met klanten is persoonlijker gemaakt. Wilma Goossen licht toe: “Nu is

de aanpak anders. We hebben gemerkt dat de klantvriendelijkere toon van de communicatie in de mails ervoor zorgt dat klanten sneller in beweging komen en contact met ons opnemen als ze door omstandigheden niet in staat zijn om hun boeken tijdig in te leveren. We zoeken dan samen met de lener naar een goede oplossing.”

Onderzoeken en analyseren
Technisch gezien was het afschaffen van de boetes niet ingewikkeld. Wel waren er tegengeluiden te horen binnen de organisatie. Zouden de boeken nog wel terugkomen zonder boetes? “We hebben uitgebreid vooronderzoek gedaan, ook naar ervaringen bij andere bibliotheken. Hierbij hebben we verschillende partijen, zoals de Juridische Bibliotheek, betrokken. Uiteindelijk was iedereen ervan overtuigd dat boetevrij lenen tot een efficiëntere werkwijze en een klantvriendelijker leenbeleid zou leiden”, laat Heleen Aalpol-Klaver weten.

“ We hebben gemerkt dat de klantvriendelijkere toon van de communicatie in de mails ervoor zorgt dat klanten sneller in beweging komen ”

Het verzamelen en analyseren van data over aanvragen, lenen, verlengen en retourneren blijft een continu proces binnen de Bibliotheek. Wilma Goossen legt uit: “We willen klanten beter begrijpen, zoals hun gedragspatronen, zodat we als Bibliotheek kunnen anticiperen en onze diensten beter kunnen laten aansluiten bij de wensen. Door het analyseren van data over boeken die te laat worden ingeleverd, kunnen we onze dienstverlening blijvend verbeteren.” ■

Highlights FLOOR

Partners

2.291

Deelnemers

54

Evenementen

Best bezochte evenementen

1

Internationale
Vrouwendag 2023
Vechten voor Vrouwenrechten

2

HvA-Poëziefestival

3

HvA College Tour
met Sander
Schimmelpenninck

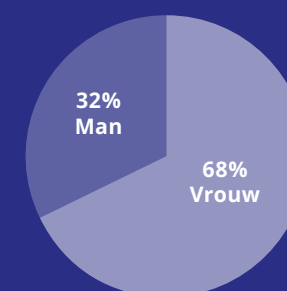
Instagram-account FLOOR

+327,7%

bezoekersprofiel

+318,7%

betaalde weergaven

doelgroepverdeling¹

+89%

bereik

466

volgers

geografische
verdeling doelgroep

¹ Meta (statistiek-tool) houdt hierin alleen de categorieën vrouw en man aan.

Maatschappelijke thema's waar FLOOR aan heeft bijgedragen

AI | Discriminatie | Diversiteit | Drugsgebruik
Duurzaamheid | Internationale Vrouwendag | LHBTIQA+
Mantelzorg | Mentale gezondheid | Monogamie
Nachtleven in Amsterdam | Oorlog | Polarisatie
Schoonheidsidealen | Verkiezingen 2023 | Vriendschap
Vooroordelen

“We willen minder lucht opslaan”

Het programma Ruimtegebruik werd afgerond in december 2022 en is op vele vlakken een succesverhaal geworden. De gestelde doelen waren het vrijmaken en inleveren van een gebouwdeel van ruim 2.000 m² van het IWO Boekendepot, wat resulteerde in aanzienlijke jaarlijkse kostenbesparingen, en het ontsluiten van ongeveer tien kilometer aan collecties die tot dan toe nog niet beschikbaar waren voor het publiek. Beide doelen werden binnen de gestelde termijn behaald. Daarnaast heeft het programma veel ervaringen en inzichten opgeleverd, waardoor het onderwerp van efficiënt ruimtegebruik bij Depots & Documentlevering nu is geïntegreerd in de dagelijkse werkzaamheden.

Remco Verwaal, sectorhoofd Depots en Documentlevering, vertelt: “De behaalde resultaten van het programma zijn indrukwekkend. We hebben meer dan acht kilometer extra vrije plankruimte gecreëerd, wat heeft geleid tot kostenreductie. De nieuwe indeling van het depot zorgt voor een efficiëntere werkomgeving en maakt speciaal materiaal nu aanvraagbaar via de online catalogus.” Het is de ambitie om het Programma Ruimtegebruik een tweede hoofdstuk te geven: “Wij denken dat het mogelijk is om nogmaals een enorme ruimtebesparing te bewerkstelligen en zo de kosten fors te reduceren. Dit zou een volgende significante en jaarlijkse kostenbesparing op het vierkantemetergebruik betekenen.”

700 meter winst door deselectie

Beide depots, het IWO Boekendepot en het OTM Depot, herbergen een enorme en schitterende collectie van ruim 100 kilometer. De Bibliotheek ziet kansen om de collectie kleiner te maken en compacter op te stellen.

“We maken de collectie kleiner door deselectie. In dat proces controleren we op uniciteit, bewaardomeinen en relevantie voor het onderwijs aan de hand van landelijke UKB-regels (samenwerkingsverband van Universiteitsbibliotheken en Nationale Bibliotheek, red.). Vervolgens hebben we uitvoerig overleg met faculteiten, informatiespecialisten en conservatoren alvorens we de beslissing nemen om items uit de collectie te verwijderen. Eind 2023 heeft de deselectie een ruimtewinst opgeleverd van ruim 700 strekkende meter”, deelt Remco Verwaal.

“ We willen meer in 3D gaan werken en de kubische ruimte van de depots zoveel mogelijk vullen ”

Geen lucht opslaan

Daarnaast wordt de collectie compacter, doordat de Bibliotheek deze beter op formaat opstelt. “Al jaren worden boeken in depots geplaatst op basis van de hoogte-dimensie van het boek. Het afgelopen jaar hebben we de dieptedimensie van boeken

geanalyseerd. Een grootschalige steekproef liet zien dat ruim tachtig procent van de collectie niet dieper is dan twintig centimeter, terwijl de meest gebruikte planken een diepte hebben van 29 centimeter.” Voor Remco Verwaal is het vanzelfsprekend dat dit anders moet. “We slaan te veel lucht op. We kunnen dat beperken door in 3D te gaan werken en de kubische ruimte van de depots zoveel mogelijk te vullen.” Deze andere werkwijze vraagt echter wel om nieuwe kastsystemen. “De kasten moeten minder diepe planken krijgen, zodat we op hetzelfde vloeroppervlakte meer strekkende meter collectie kunnen opslaan.”

Investering

Het aanschaffen van minder diepe kasten is een effectieve manier om de ruimte efficiënter te gebruiken, maar vraagt om een investering. “Naast nieuwe materialen moet ook worden geïnvesteerd in de tijdelijke inzet van verhuizers. Maar gezien de enorme efficiëntie, ruimtewinst en de aantrekkelijke terugverdientijd lijkt dit acceptabel. We mogen niet vergeten dat we het grootste deel van onze collecties voor altijd zullen bewaren. Binnen Depots & Documentlevering zien we het als onze taak om dit zo slim en efficiënt mogelijk te doen tegen zo min mogelijk kosten. We willen de depots klaarmaken voor de toekomst.”

Herplaatsing

Ten behoeve van ruimtewinst en efficiëntie zal in de nabije toekomst een aanzien

lijk deel van de depotcollecties worden herplaatst. Materialen van vergelijkbare grootte worden gegroepeerd in kasten die optimaal zijn ingericht voor deze dimensies.

“ We mogen niet vergeten dat we het grootste deel van onze collecties voor altijd zullen bewaren ”

“Het hele jaar 2023 stond in het teken van de voorbereiding hierop. Er is een depotbeheersysteem ontwikkeld waarin alle kasten en collecties van het IWO Boekendepot staan (het OTM Depot volgt), aangevuld met de afmetingen van deze kasten en boeken, of de ruimte gevuld of leeg is en welke materiaaltypen er worden opgeslagen. Dit geeft ons binnenkort realtime inzicht via de analysetool Power BI en stelt ons in staat de complexe puzzel van het herplaatsen van de collectie uit te voeren. Daarnaast zijn samenwerkingen met andere afdelingen van de Bibliotheek en het Allard Pierson geïntensiveerd om dit doel te bereiken. Uiteindelijk heeft iedereen baat bij een opgeruimd en efficiënt depot.”

Onlangs heeft de Bibliotheek een eerste grote test uitgevoerd, waarbij in vijf weken tijd bijna 25.000 boeken een nieuwe plek kregen en waarbij bijna 900 strekkende meter werd gewonnen: “Een prestatie van formaat waar het gehele team van Depots & Documentlevering aan heeft meegewerkt!”, zegt Remco Verwaal trots. ■

“Library Liaison past bij het gesprek dat we voor ogen hadden”

De digitalisering en dataficatie van het informatielandschap vereisen nauwe afstemming met de faculteiten over de dienstverlening en de ontwikkeling van de expertise van de Bibliotheek. Tegelijkertijd is de Bibliotheek UvA/HvA de afgelopen decennia gecentraliseerd en verder van de faculteiten af komen te staan. In september 2023 kregen Esther ten Dolle, informatiespecialist Nederlandse Taal & Cultuur, Engelse Taal & Cultuur en Wijsbegeerte, en Gijs Rood, teamleider Science Park Bibliotheek, de nieuwe rol van Library Liaison om een brug te slaan tussen de faculteiten en de Bibliotheek. Zij vertellen over hun eerste bevindingen.

Hoe sluit de rol van Library Liaison aan op het nieuwe beleidsplan?

In het beleidsplan 2023–2026 lezen we dat er een dialoog nodig is tussen onderzoekers en docenten enerzijds en medewerkers van de Bibliotheek anderzijds. De gesprekken die nu al plaatsvinden, beperken zich nog tot jaarlijkse gesprekken met directeuren bedrijfsvoering over kosten, of tot contacten van bibliotheekmedewerkers met specifieke afdelingen binnen faculteiten. Wij als Library Liaison springen in dat gat, zodat er een intensievere samenwerking en frequente afstemming ontstaat.

“ Een actieve dialoog vanuit de Bibliotheek, waarbij we deuren openen en de samenwerking met de faculteiten bevorderen ”

Met welke opdracht zijn jullie als Library Liaison aan de slag gegaan?

Gijs Rood vertelt: “Onze opdracht was om de dialoog tussen de Bibliotheek en de faculteiten te bevorderen en ons aanbod beter op de vraag aan te laten sluiten, te beginnen bij de Faculteit der Geesteswetenschappen (FGW) en de Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica (FNWI). In het begin waren we zoekende hoe we deze nieuwe rol het beste konden invullen.” Esther ten Dolle voegt toe: “We hadden er zelfs nog geen naam voor. We dachten aan termen als: Kwartiermaker, Faculty Liaison, of Campus Liaison. Online kwam ik Library Liaison tegen, wat wordt gebruikt door de universiteitsbibliotheek van Harvard. Dat paste in mijn ogen beter bij het gesprek dat we voor ogen hadden: een actieve dialoog

vanuit de Bibliotheek, waarbij we deuren openen en de samenwerking met de faculteiten bevorderen.”

Wat zijn de grote uitdagingen voor de Bibliotheek waar jullie je in deze rol toe verhoudt?

“Tot in de laat twintigste eeuw waren Bibliotheken onderdeel van de faculteiten, maar dat is geleidelijk gecentraliseerd”, vertelt Esther ten Dolle. “Hierdoor is de verbinding met en betrokkenheid bij de opleidingen minder vanzelfsprekend geworden.” Gijs Rood vult aan: “Door verandering in de dienstverlening van de Bibliotheek is het bovendien minder

welke ontwikkelingen zijn belangrijk en hoe gaan we ermee om?”, vertelt Esther ten Dolle. “We hebben interviews gehouden met sleutelfiguren (collega’s die vanuit hun functie of rol in direct contact met de gebruikersgroepen staan, of zouden moeten staan, red.). We werden door iedereen met open armen ontvangen en merkten dat er een sterke behoefte was om met elkaar in gesprek te gaan. Hieruit ontstond het plan om in 2024 zogenoemde Dialoogdagen te organiseren, waarbij zowel medewerkers van de Bibliotheek als gebruikersgroepen met elkaar in gesprek gaan over de dienstverlening en behoeften die er zijn.”

“ We achterhalen wat er leeft binnen de faculteiten en hoe we beter kunnen inspelen op hun behoeften ”

Wat vinden jullie het allerleukste aan deze rol? Waar zijn jullie bevlogen over?

“Ik ben echt geïnspireerd geraakt door de betrokkenheid binnen de organisatie en het enthousiasme om met elkaar over werk en ideeën te praten. We ervaren veel voldoening als we mensen kunnen helpen door goed naar hen te luisteren en samen te werken aan een sterke, toekomstbestendige Bibliotheek”, zegt Gijs Rood. Esther ten Dolle voegt toe: “Het is verfrissend om terug te gaan naar de kern: waarom doen we wat we doen en voor wie doen we het? Door dat helder te krijgen, raak je aan wat mensen drijft in hun werk. We kijken er naar uit om als Library Liaisons de banden met de faculteiten te versterken en een gelijkwaardige en vruchtbare samenwerking tot stand te brengen.” ■

duidelijk welke expertise en diensten de Bibliotheek in huis heeft. Het beeld van de Bibliotheek als bewaarplaats voor boeken of plek voor studie is hardnekkig. We doen zo veel meer. Als Library Liaisons willen we achterhalen wat er leeft binnen de faculteiten en hoe we beter kunnen inspelen op hun behoeften, met als doel een partner te zijn bij onderwijs en onderzoek.”

Hoe hebben jullie het tot nu toe aangepakt?

“We zijn begonnen met een interne inventarisatie: wat doen we als Bibliotheek,

Highlights Data Science Centre

70

Affiliate-leden van
alle UvA-faculteiten

120

Deelnemers Societal Impact
of AI en Data Science 24 maart

10

workshops over
digitale vaardigheden met
in totaal 178 deelnemers

9

Seminarsessies met
in totaal 78 deelnemers

Jaarlijks DSC Away Day voor
de DSC community

>100

Deelnemers Data Science Day over
'Interdisciplinaire samenwerking
in datawetenschap'

Video-interview: Datawetenschap is nu essentieel voor alle disciplines met Rector Magnificus prof. dr. ir. Peter-Paul Verbeek en gedragswetenschapper en DSC-lid dr. Tessa Blanken over het belang van datawetenschap.

5

workshops over
de beginselen
van programmeren
met Python en R
(Software Carpentries)

Workshops DSC x
Vrije Universiteit
in totaal 88 deelnemers

**JASP &
Machine Learning
Science and Storytelling**
**Deep Learning
Coding Bootcamp**
Computer Vision
Shiny

Digital Skills workshops
van DSC x Bibliotheek
in totaal 90 deelnemers

8,5 FTE-posities voor
datawetenschappers aangesteld
vanuit Accelerate Programma
(bij FMG, FGw, FdT/ACTA, FNWI)

Tweede Joint IAS-DSC-fellowship
met fellow prof. Anne Beaulieu,
Aletta Jacobs-leerstoel voor
Kennisinfrastructuren aan de
Rijksuniversiteit Groningen

Lancering DSC HAVA-Lab binnen interdisciplinair PhD-programma onder leiding van prof. dr. Cees Snoek. Co-PI's prof. dr. Marie Rosenkrantz Lindegaard en prof. dr. Tobias Blanke gaven een interview voor de Digitale Agenda van de UvA over het belang en de ambities van het lab.

Copyright Checker: “Het is ons streven de docent te ontzien”

Per 2023 zijn de voorwaarden veranderd voor het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal binnen wetenschappelijk onderwijs. Docenten mogen niet meer vijftig, maar slechts veertig pagina's overnemen uit een publicatie, op voorwaarde dat dit maximaal 20 procent van het werk is. Docenten moesten daarom hun onderwijsmateriaal checken en zo nodig aanpassen. In juni werd echter pas duidelijk hoe de overgangperiode eruitzag. Dienst eigenaar Auteursrecht Agnes van Diepen en communicatieadviseur Noortje Willems startten direct met het informeren van docenten.

Wat was de grootste uitdaging?

“In februari was de nieuwe Easy Access-regeling (voorheen readerregeling) nog niet ondertekend, omdat er nog volop werd overlegd over de tijd die nodig was voor universiteiten om deze door te voeren. Er waren vooral vragen over handhaving. De literatuur in de cursussen die op dat moment liepen was mogelijk al in overtreding. De Universiteiten van Nederland (UNL) wilden daarom met uitgevers (stichting UvO) afspreken dat er niet met terugwerkende kracht gehandhaafd zou worden. Pas toen de afspraken over de overgangperiode duidelijk waren, konden we gaan communiceren”, vertelt Agnes van Diepen.

Noortje Willems voegt toe: “Vanuit communicatie was het een uitdaging om de urgentie aan te geven en de call to action te bepalen: wat werd er van docenten verwacht? We zijn gestart zodra we wisten wat de overgangstermijn was; met ingang van collegejaar 2023–2024 moesten de docenten de grens van veertig pagina's naleven. Omdat er op korte termijn behoorlijk wat van docenten werd gevraagd, hebben we een checklist ontwikkeld. Naast het informeren over de nieuwe regels is het immers de taak van de Bibliotheek om ondersteuning te bieden en de faculteiten en docenten zoveel mogelijk te ontzorgen.”

**“ Omdat er last minute
behoorlijk wat van
docenten werd gevraagd,
hebben we ingezet op een
handige checklist
als uitgangspunt van
de campagne ”**

Hoe zijn jullie te werk gegaan?

“Sommige onderwijsmaterialen die voorheen geheel volgens de regels waren, waren dat ineens niet meer”, legt Agnes van Diepen uit. “Het is aan docenten zelf om te controleren of de documenten in Canvas nog binnen de nieuwe regels vallen. We informeerden docenten onder andere via de informatiespecialisten van de Bibliotheek en vroegen de docenten om hun bestaand

lesmateriaal na te lopen. Om alle stakeholders goed te informeren over de gewijzigde voorwaarden ben ik bij veel overleggen van de faculteiten aangeschoven.”

“Aan mij de taak om de drukbezette UvA-docenten en ondersteuners te bereiken,” vult Noortje Willems aan. “Maar natuurlijk ook een geweldige kans om de expertise en dienstverlening van de Bibliotheek op de kaart te zetten. We hebben een brede mix van middelen ingezet: nieuwsberichten, instellingsbrede nieuwsbrieven, facultaire nieuwsbrieven, een melding in de digitale leeromgeving en een persoonlijke e-mail van de directeur van de Bibliotheek aan al het onderwijzend personeel. Omdat het wet- en regelgeving betrof, hebben we een uitzondering gemaakt op ons duurzaamheidsbeleid en de Copyright Checker ook in gedrukte vorm verspreid bij alle onderwijssecretariaten.”

Wat was het resultaat van de campagne?

“Het aantal vragen per e-mail dat bij het dienstenteam binnenkomt, is toegenomen van een aantal per maand naar een aantal per week”, deelt Agnes van Diepen. Inmiddels hebben we onze online informatie en papieren checker ook voor HvA-docenten en ondersteuners ontwikkeld. De regels omtrent auteursrecht zijn anders voor het hbo, maar in 2024 gaat dit onderwerp ook weer spelen aan de HvA. Aan de HvA is er overigens een rapportageplicht. Die leidt nu al tot veel handmatig werk, maar daarvoor is er wel al meer bekend over hoe auteursrecht binnen de instelling wordt nageleefd en waar docenten tegenaan lopen. Daar kunnen we onze voorlichting op aanpassen. We hebben zowel bij de UvA als bij de HvA zeer enthousiaste reacties ontvangen op de Copyright Checker.”

Hoe kan de Bibliotheek blijvend auteursrechtondersteuning bieden aan docenten?

“We raden aan zo veel mogelijk te linken naar digitaal materiaal. Dan zit je sowieso goed. Geen digitale editie beschikbaar? Dan kunnen docenten de Bibliotheek vragen de digitale editie aan te schaffen om het alsnog linken mogelijk te maken. Daarnaast kunnen open leermaterialen uitkomst bieden. Vanuit de Bibliotheek

het belangrijk dat er aandacht is voor auteursrecht en de naleving van de regels. We blijven de informatievoorziening over auteursrecht dan ook optimaliseren, en wijzen op de specialisten bij de Bibliotheek die kunnen ondersteunen.”

**“ We raden aan zo veel
mogelijk te linken naar
digitaal materiaal. Dan
zit je sowieso goed ”**

Agnes van Diepen vervolgt: “Het is ons streven de docent te ontzien. We willen dat docenten niet zelf hoeven na te gaan of hun materiaal aan de regels voldoet, maar bijvoorbeeld een melding krijgen als er mogelijk sprake is van een overtreding. Op dit moment is er nog veel handmatig werk nodig. We verwachten dat AI hier verandering in gaat brengen. SURF werkt al aan een tool die met AI eigenschappen van uploads in kaart brengt, waardoor de auteursrechtcontroles minder arbeidsintensief zijn.” ■

“Ruim 80 procent van onze publicaties is open access”

De UvA en HvA hebben de ambitie 100 procent open access te realiseren. Zo kan onderzoek de hele samenleving ten goede komen. De Bibliotheek ondersteunt en faciliteert open access publiceren en houdt nationale en internationale ontwikkelingen bij die de transitie naar open access kunnen versnellen. Open access-specialist Pascal Braak vertelt hoe de Bibliotheek met een advies aan het College van Bestuur van de UvA een nieuwe doorbraak heeft voorbereid.

Hoe gaat het met open access aan de UvA en de HvA?

“Het gaat steeds beter. Tegelijkertijd was er de afgelopen paar jaar ook sprake van enige stagnatie, met name aan de UvA. Bij beide instellingen, UvA en HvA, is ruim 80 procent van de publicaties open access.

Bij de UvA meten we vooral het aantal open access gepubliceerde artikelen, bij de HvA gaat het om onderzoeksoutput in bredere zin. Van sprongen van 5 tot 10 procent per jaar, schommelt de groei bij de UvA de laatste jaren rondom enkele procentpunten. De verklaring hiervoor is dat de meeste paden om open access te bevorderen wel zo’n beetje bewandeld zijn. We hebben bij de UvA inmiddels zeventien Read & Publish-overeenkomsten met grote(re) traditionele uitgevers en twaalf zelfstandige met kleinere, discipline-specifieke uitgevers. Omdat er uitgevers zijn die geen open access-mogelijkheid hebben, liggen hier weinig kansen om de laatste 20 procent ook open te maken.

Aan de HvA gaat het opmerkelijk goed, terwijl we hier slechts drie overeenkomsten hebben met grotere uitgevers: Elsevier, ACM en PeerJ. HvA-onderzoekers maken veel zelf open beschikbaar na de embargo-termijn van uitgevers. Bovendien lenen veel producten van praktijkgericht onderzoek zich goed voor open access publiceren. Aan de HvA is overigens ook veel aandacht voor de kwaliteit van open access, bijvoorbeeld de zichtbaarheid en doorwerking van onderzoek.”

Wat is er gedaan om aan de UvA toch een doorbraak in open access mogelijk te maken?

“We hebben in samenwerking met Academische Zaken bij het College van Bestuur (CvB) van de UvA een advies ingediend om korte wetenschappelijke werken van alle UvA-onderzoekers die nog niet open access zijn gepubliceerd vanaf 2024 toch

vrijbeschikbaar te stellen via de institutionele repository van de Bibliotheek. Die mogelijkheid wordt geboden door artikel 25fa van de Auteurswet, ook bekend als het Taverne-amendement. Het artikel bepaalt dat korte wetenschappelijke werken – bijvoorbeeld tijdschriftartikelen, hoofdstukken en case notes – die het resultaat zijn van met publieke middelen gefinancierd onderzoek na een redelijke termijn vrij beschikbaar kunnen worden gesteld, ongeacht beperkende richtlijnen van uitgevers.”

En, is het gelukt?

“Het is gelukt, het CvB heeft het advies overgenomen. Met ingang van 2024 zullen korte publicaties alsnog vrij beschikbaar worden gesteld door de Bibliotheek. We hebben de processen zodanig voorbereid dat wij het werk kunnen uitvoeren. Dit gaat de administratieve last voor onderzoekers verminderen, en brengt de instelling dichterbij de open access-doelstelling.”

Wat wordt er achter de schermen gedaan om publicaties toegankelijk te maken?

“De afdeling Acquisitie en Metadatadiensten van de Bibliotheek verzorgt de bibliografische validatie van de ingevoerde publicaties in Pure, zodat deze vervolgens kunnen worden getoond in UvA-DARE. Zo zijn in 2023 op grond van Taverne en op verzoek van

onderzoekers ongeveer 450 korte werken van wetenschap vrij beschikbaar gemaakt via de repository. Daardoor zijn deze werken te downloaden via UvA-DARE en is het onderzoek gratis toegankelijk via onder andere Google Scholar.”

Wat doet de Bibliotheek nog meer om open access publiceren te bevorderen?

“Een mooi instrument aan de UvA is het UvA Diamant Open Access Fonds dat door de Bibliotheek wordt beheerd. De kosten voor het open access beschikbaar stellen van artikelen worden vaak neergelegd bij de auteur of instelling. Diamant open access-initiatieven zijn publicatieplatforms en tijdschriften die geen kosten in rekening brengen voor publiceren of lezen.

“ Veel producten van praktijkgericht onderzoek lenen zich goed voor open access publiceren ”

In 2023 heeft de UvA 25 internationale diamantinitiatieven – die een of meer publicatie(s) voor een UvA-onderzoeker hebben verzorgd – gesteund. Wij identificeren de publicaties die in aanmerking komen met behulp van Pure en verzorgen de administratieve afhandeling. Ook beoordelen we de aanvragen bij het fonds. De diamant UvA-initiatieven Studia Rosenthaliana, European Law Blog, Tijdschrift Sociologie, NECSUS en het nationale platform OpenJournals hebben in 2023 een aanvraag ingediend en financiering ontvangen. Met deze initiatieven wordt gelijkheid en eigen zeggenschap over publiceren bevorderd. Of je nu een onderzoeker bent in Griekenland of in Nigeria, wereldwijd kunnen mensen via diamant open access-initiatieven zonder drempels meedoen met open access.” ■

Samenwerkingen in de spotlight

In 2023 is de Bibliotheek verschillende interessante samenwerkingen aangegaan met afdelingen en organisatieonderdelen binnen de HvA en UvA, én daarbuiten. Enkele spraakmakende samenwerkingen waarvan we bovendien in 2024 nog meer verwachten, zijn hier uitgelicht.

Living Library

In het kader van de HvA Diversity Week in oktober 2023 organiseerde de Bibliotheek vanuit programmering en FLOOR: Living Library - Don't Judge a Book by Its Cover. Tijdens dit evenement gingen bezoekers in gesprek met twaalf levende boeken, met als centraal thema: vooroordelen. De bezoekers konden luisteren naar unieke levensverhalen en ontdekken hoe deze hun eigen vooroordelen beïnvloeden. Elk van deze levende boeken heeft in zijn of haar dagelijks leven te maken met vooroordelen op verschillende manieren. Maar is dit wel terecht?

FLOOR-programmamanager Milan Moheb benadrukt: "We hebben allemaal vooroordelen, bewust of onbewust. Maar door in gesprek te gaan met mensen die een voor jou ongewoon levensverhaal hebben, kunnen we deze vooroordelen uitdagen. Als we elkaar beter leren kennen, zien we misschien wel dat we helemaal niet zo verschillend zijn. De ontmoetingen waren verrassend, inspirerend en doordrenkt met diepgang en humor." ■

Minor Applied Artificial Intelligence

In het academische jaar 2023-2024 hebben vijf HvA-studenten tijdens hun minor Applied AI onderzoek gedaan in opdracht van de Bibliotheek. Zij onderzochten hoe kunstmatige intelligentie kan worden ingezet om zoekvragen te verbeteren, zodat gebruikers (beter) worden geholpen bij het vinden van relevante informatie. In november 2023 presenteerden de minor-studenten hun onderzoeksvraag en -aanpak aan de Bibliotheek. Het eindproduct omvat een prototype van een zoekfunctie die boeken identificeert op basis van de The Library of Congress Classification (LCC) en tools, zoals Annif en exploratory search, ondersteund door een beschrijvend document dat als adviesplan fungeert. ■

Smart Health and Vitality Lab

Het Smart Health and Vitality Lab is een innovatief initiatief op de gezondheids-campus van de HvA. Het lab ondersteunt studenten, docenten en onderzoekers bij het verkennen van de rol van technologie en kunstmatige intelligentie (AI) in de gezondheidszorg, beweging, sport en voeding. De Bibliotheek heeft ruimte beschikbaar gesteld om studenten op een vernieuwende wijze op te leiden. Naast traditionele leermiddelen biedt de Bibliotheek een digitale omgeving waar studenten gedetailleerd anatomie kunnen bestuderen in 3D, vergelijkbaar met de ervaring in een snijzaal. Bovendien kunnen studenten praktijksituaties nabootsen via virtual reality, wat waardevol is voor het trainen van gezondheidsprofessionals. De samenwerking tussen het lab en de Bibliotheek illustreert een gezamenlijke visie op onderwijsontwikkeling. Het lab is onderdeel van het Centre of Expertise Applied Artificial Intelligence en is in 2023 gestart. In het najaar van 2024 is de officiële opening, waarbij verdere samenwerkingen en innovaties worden verwacht. ■

Internationaal: Erasmus+ Staff en LIBER

Door kennis en best practices te delen, bevordert de Bibliotheek UvA/HvA de kwaliteit van haar diensten voor onderwijs en onderzoek. Om die reden organiseert de Bibliotheek jaarlijks een Erasmus+ Staff Week in samenwerking met de universiteitsbibliotheek van de Vrije Universiteit Amsterdam. Gedurende de week ontdekken internationale bibliotheekcollega's de locaties, diensten en systemen van de bibliotheken van de Amsterdamse kennisinstellingen. Kennisuitwisseling ging onder andere over open (collectie) data voor onderzoek en onderwijs, en het optimaliseren van studieruimtes op basis van gegenereerde data. Daarnaast verwelkomden de Bibliotheek collega's van het LibrarIN Horizon Europe Project. LibrarIN onderzoekt manieren waarop bibliotheken nieuwe functies kunnen bedenken, moderne technologieën kunnen integreren, nieuwe diensten kunnen aanbieden en beter contact kunnen maken met hun publiek om bibliotheken innovatiever, waardevoller en toegankelijker te maken voor het publiek. ■

“Gebruiksstatistieken dragen bij aan adequaat ruimtebeheer”

Inzicht hebben in de huidige drukte op elke locatie, nagaan of er voldoende ruimte is in een bepaalde studiezaal? Het is mogelijk. De Bibliotheek werkt met studiepleksensoren en bezoekerstellers, waardoor de live-bezetting van de bibliotheeklocaties inzichtelijk is geworden. In combinatie met de openingstijden helpt het studenten een geschikte studieplek te vinden. Anne-Francesca Bossaert, Product Owner Learning Spaces, vertelt over het ontwikkelproces en de mogelijkheden van de technologie.

“Hoe kunnen we de bezoekers van de Bibliotheek zo informeren en faciliteren dat ze hier prettig en efficiënt kunnen werken?” – dat is het uitgangspunt van het project ‘Studieplekken met sensor’. In samenwerking met specialisten van Facility Services en ICT Services heeft de Bibliotheek een aantal pilots gedraaid, waarbij de technische specificaties en AVG-eisen zijn onderzocht. Verder is een beheermodel bedacht om te kijken hoe een betaalbaar en beheersbaar sensorsysteem kon worden ingericht. Na een Europese

aanbesteding, die gewonnen werd door Officebooking, heeft deze leverancier in twee weken tijd ruim 3.500 sensoren op de studieplekken aan de UvA geplaatst”, legt Anne-Francesca Bossaert uit.

Drukke voorspellen

“De drukte-indicatoren betekenen nu vooral gemak en service voor studenten. In de nabije toekomst kan de Bibliotheek het systeem verfijnen. Denk dan niet alleen aan de bezetting per locatie, maar

ook aan de bezetting van het type studieplek, bijvoorbeeld hoeveel individuele studieplekken of samenwerkplekken er per locatie beschikbaar zijn. Een volgende stap is dat we een indicatie van de verwachte drukte geven”, stelt Anne-Francesca Bossaert. “Gaan studenten andere keuzes maken op basis van deze nieuw beschikbare informatie? Beslissen zij om op de Science Park Campus te gaan studeren wanneer de applicatie toont dat er daar veel studieplekken vrij zijn? Dat gaat de Bibliotheek de komende tijd onderzoeken.”

De Universiteit van Amsterdam loopt hiermee voorop, vanwege de schaal en de techniek van het sensorsysteem. Bovendien speelt de Bibliotheek met de drukte-indicatoren in op de vraag van studenten en is alles afgestemd met de Centrale Studentenraad (CSR). “We hebben regelmatig contact met de CSR om optimaal te kunnen aansluiten bij de behoeften van studenten en om ontwikkelingen te bespreken.”

Datagedreven werken

Anne-Francesca Bossaert: “Voor de organisatie van de ruim 5.000 studieplekken is het een zegen dat we kunnen verbeteren op basis van data. Meten is weten. We krijgen met de sensoren veel inzicht in welke plekken populair zijn en welke minder, of de vraag naar een bepaald type plek overeenkomt met het aanbod en of de openingstijden aansluiten bij het gebruik. Gebruiksstatistieken dragen bij aan een adequaat ruimtebeheer.”

“ Voor de organisatie van de ruim 5.000 studieplekken is het een zegen dat we kunnen verbeteren op basis van data ”

Het is essentieel voor de bedrijfsvoering en ontwikkeling dat de Bibliotheek over accurate data beschikt bij het beheer van kostbare en populaire voorzieningen, zoals studieplekken. Veranderingen en vernieuwingen moeten worden onderbouwd met data om duurzaam gebruik te bevorderen.

De oppervlakte van studievoorzieningen bij de UvA bedraagt circa 12.000 m². De sen-

sordata geven een gedetailleerd inzicht in de benutting per (type) plek, zaal, gebouw, campus en instelling, over elke periode. Hiermee kan op basis van rapportages een match worden gemaakt tussen de vraag naar studieplekken en het aanbod, en weten we hoeveel zalen of gebouwen we moeten openstellen. Anderzijds geeft het mogelijkheden om, in rustige periodes, ruimtes in te zetten voor onderwijs. “In een volgende stap wordt aan de hand van deze gebruiksstatistieken getoetst of de UvA-norm gehandhaafd kan blijven, namelijk één studieplek per zeven studenten.”

Veranderend ruimtegebruik ondersteunen

De sensordata bieden mogelijkheden om de dienstverlening te veranderen van 'just in place' naar 'just in time'. Hierdoor kan de Bibliotheek efficiënter gebruikmaken van de beschikbare ruimte en deze aanbieden als projectruimte, vergaderruimte en/of studiezaal. Het doel is niet per se om meer studieplekken te creëren. “De Bibliotheek is op zoek naar de juiste mix qua type plekken, van grote studiezalen voor individueel studeren tot projectruimtes voor samenwerken. Het gaat erom te voorzien in de behoefte van de gebruiker op een bepaald moment. Soms willen studenten geconcentreerd werken in een muisstille ruimte, op een ander moment wil men samenwerken en hardop kunnen praten”, deelt Anne-Francesca Bossaert.

In samenwerking met Bureau Onderwijslogistiek (FS-BOL) stemt de Bibliotheek af of en wanneer studiezalen ingezet kunnen worden als blended onderwijsplekken of toetsplekken. Ook omgekeerd, of onderwijszalen ingezet kunnen worden als studieplek. Inmiddels is het project gedeeld in de SURF Smart Campus community, hebben diverse hogescholen en universiteiten de studieplekken bezocht en is het project toegelicht in een podcast van SURF. ■

Data voor de nieuwe UB

De bouw van de nieuwe Universiteitsbibliotheek op het BG-terrein, met circa 1.000 studieplekken, draait op volle toeren. Op basis van gegenereerde sensordata kan de Bibliotheek nu al veel beslissen in aanloop naar het nieuwe gebouw. Bijvoorbeeld: eerst P.C. Hoofthuis verhuizen of Universiteitsbibliotheek Singel? Ook helpen de sensordata bij het bepalen van openingstijden en het optimaal indelen van het pand.

Bezoekerstelsysteem bij de HvA

Aan de HvA werkt de Bibliotheek sinds 2022 met een bezoekerstelsysteem, bestaande uit sensoren die gekoppeld zijn aan een dashboard, om de bezetting van verschillende type studieplekken op bibliotheeklocaties inzichtelijk te maken. In 2024 verwacht de Bibliotheek nog meer data en kennis te hebben vergaard om de dienstverlening met betrekking tot studieplekken op HvA-locaties verder te optimaliseren en nog meer aan te laten sluiten op de behoeften van studenten.

Informatiebeveiliging en privacy

De sensoren en bezoekerstellers die de Bibliotheek inzet zijn bewegings-sensoren: zogenaamde ‘domme’ infraroodsensoren die geen persoonsdata verwerken of opslaan, en die met lokale gateways communiceren of een plek bezet is. De systemen zijn uitvoerig getoetst in samenwerking met de privacy officers van de UvA en de HvA, inclusief IB&P-risicoanalyses.

“Data zijn de grondstof voor alle kennis, ongeacht discipline”

Waar vroeger boeken in universiteitsbibliotheken centraal stonden, is het aanreiken van digital skills voor het verzamelen, analyseren en visualiseren van grote hoeveelheden informatie steeds belangrijker geworden. Zoals UvA-rector prof. dr. ir. Peter-Paul Verbeek stelt: “Data zijn de nieuwe boeken”. Eva Lekkerkerker, Coördinator Digital Skills, en Lisa Yu, Community manager bij het Data Science Centre, werken nauw samen en vertellen over het belang van de Digital Skills-workshops die zij vanuit het Data Science Centre, onderdeel van de Bibliotheek, organiseren.

Wat is datawetenschap en waarom is het belangrijk?

Eva Lekkerkerker legt uit: “Datawetenschap is een verzameling methoden, van statistiek tot programmeren, die inzichten genereren of voorspellende modellen bieden. Ze helpen ons om betekenis te creëren in een wereld van informatie-overload.” Lisa Yu voegt daaraan toe: “Data zijn de grondstof voor alle kennis, ongeacht discipline. Ze vormen de basis van alles. Als de input van een AI-model van slechte kwaliteit is, zal de output ook slecht zijn. Datawetenschap verbindt verschillende disciplines en fungeert aan de universiteit als een gemeenschappelijke taal.”

De Bibliotheek organiseert Digital Skills-workshops via het Data Science Centre. Welke uitdagingen worden aangegaan en voor wie zijn deze workshops bedoeld?

“We streven ernaar om datagedreven onderzoek te versnellen en we willen onderzoekers in staat stellen data science-methoden toe te passen. Daarom bieden we gratis workshops aan, variërend van basisvaardigheden in programmeren met Python of R, tot geavanceerde methoden zoals datavisualisatie, machine learning en beeldanalyse. De workshops zijn bedoeld voor onderzoekers van alle faculteiten van de UvA, ongeacht hun achtergrond of ervaringsniveau”, licht Eva Lekkerkerker toe.

Komen er daadwerkelijk onderzoekers van alle faculteiten op af?

“Geen enkele workshop wordt gedomineerd door één faculteit, onderzoekers met verschillende achtergronden en rollen doen mee, van promovendi tot universitair docenten en data stewards”, deelt Lisa Yu. Eva Lekkerkerker merkt vervolgens op: “Het merendeel van de deelnemers is promovendus, maar we zien ook deelnemers die

verder zijn in hun carrière en hun programmeerkennis willen opfrissen of iets nieuws willen leren. We houden rekening met de verschillende startpunten van deelnemers en proberen aan verschillende leerdoelen tegemoet te komen. In de workshops wisselen we plenaire sessies af met individuele instructies waarbij ruimte is voor uiteenlopende vragen.”

Hoe dragen de workshops bij aan community-vorming?

“De workshops bieden onderzoekers van verschillende disciplines de gelegenheid elkaar te ontmoeten en kennis uit te wisselen”, geeft Lisa Yu aan. “Door deel te nemen aan deze workshops krijgen deelnemers de kans om te zien hoe datawetenschappelijke methodes en technieken kunnen worden toegepast in verschillende domeinen en projecten. De workshops zijn ook belangrijk voor de community, omdat ze een gedeeld basisniveau creëren, en de mogelijkheid bieden om vaardigheden verder uit te bouwen.”

Hoe bepalen jullie de onderwerpen van de workshops?

Eva Lekkerkerker: “We bieden gedurende het jaar een gebalanceerd programma aan.” Lisa Yu vult aan: “We vragen de community van het Data Science Centre om suggesties of deel te nemen aan polls waarbij we onderwerpen aanbieden. Vervolgens proberen we instructeurs te vinden, soms uit onze eigen data science community.”

“ In de workshops leer je datawetenschappelijke methodes toepassen in verschillende domeinen en projecten ”

“Naast de vierdaagse workshops over programmeren, waren de workshops over deep learning en datavisualisatie in 2023 zeer populair”, vervolgt Eva Lekkerkerker. “Binnen de data science community aan de UvA bieden we ook workshops aan over storytelling en design, omdat het voor datawetenschappers belangrijk is om hun onderzoek onder de aandacht te brengen en een breder publiek te bereiken”, voegt Lisa Yu daaraan toe.

Met wie werken jullie samen bij de organisatie van de workshops?

“De workshops over programmeren worden aangeboden volgens het format van 'The Carpentries', een wereldwijde gemeenschap van software-engineers, datawetenschappers en bibliothecarissen die workshops ontwikkelen en geven over programmeren”, legt Eva Lekkerkerker uit. “In 2023 zijn we een samenwerking gestart met de Vrije Universiteit Amsterdam. Samen kunnen we meer trainers en assistenten met een passie voor programmeren bij elkaar brengen, de kwaliteit van de workshops verbeteren en een groter publiek bedienen. Door het uitwisselen van ervaring en de waardevolle feedback die we ontvangen kunnen we het curriculum voortdurend verbeteren.”

Ook door nationale samenwerking met de bibliotheken van de Vrije Universiteit Amsterdam, de Leiden Universiteit, Erasmus Universiteit Rotterdam, TU Delft, het Centrum voor Wiskunde en Informatica (CWI) en het E-Science Centre blijven we onze programma's en workshops versterken. “Ook door nationale samenwerking met de bibliotheken van de VU, Leiden, Erasmus, TU Delft, het Centrum voor Wiskunde en Informatica (CWI) en het E-Science Centre blijven we onze programma's en workshops versterken.” ■

In de media

7 februari 2023

NU.nl: Allard Pierson onderzoekt welke museumstukken illegaal zijn verkregen

8 februari 2023

Folia: UB-boekentips | 'De definitie van racisme wordt steeds verder opgerekt'

14 februari 2023

Folia: UvA-gebouwen | Van handboogschieten naar studiezalen in de UB

14 februari 2023

InformatieProfessional (IP): Bibliotheek UvA/HvA in digitale transformatie: Informatietechnologie en inhoud dicht bij elkaar brengen

16 februari 2023

Folia: UvA-gebouwen | 'Mensen raken snel verdwaald in de UB'

24 februari 2023

Folia: UB-medewerker publiceert roman over schrijfster zonder carrière

27 februari 2023

Het Parool: Allard Pierson onderzoekt herkomst archeologische collectie

1 maart 2023

ScienceGuide: Rooftijdschriften zijn 'big business'

2 maart 2023

Op 1: Reinder Storm en Rachid Finge weten alles over landkaarten

10 maart 2023

Folia: Oud-decaan Fred Weerman benoemd tot interim-directeur UB

5 april 2023

Folia: UB-boekentips | 'De Loo beschrijft de Tweede Wereldoorlog vanuit twee kanten'

Mei 2023

InformatieProfessional (IP): Research Data Management is nu een van onze belangrijkste diensten

16 mei 2023

Het Parool: De tentamens komen er weer aan: 6 fijne studieplekken in Amsterdam

17 mei 2023

UvA: Data science is now key for all disciplines

31 mei 2023

Folia: UB-boekentips | 'The Nutmeg's Curse legt een link tussen kolonisatie en de klimaatcrisis'

15 juni 2023

Gemeente Amsterdam: Erfgoed van de Week | Graven naar een medicinale tuin

11 juli 2023

Folia: Hoe de AI-tool Transkribus licht wierp op de Joodse geschiedenis

18 september 2023

Folia: UvA wil dat alle faculteiten overweg kunnen met data

5 oktober 2023

UvA: New UvA research lab puts responsible AI into practice

11 oktober 2023

De Volkskrant: Voor even in contact komen met mensen van 2.000 jaar geleden via realistische portretten op mummies

17 oktober 2023

Folia: Tobi Lakmaker | Wie komen er in de universiteitsbibliotheek?

7 november 2023

Science Business Network: AUAS interview: Why open access is important for applied

27 november 2023

SURF Sounds (podcast): Wat Hebben Smart Campus Toepassingen Ons Te Bieden?

27 november 2023

NOS: Oekraïne heeft na ruim negen jaar Krimschatten weer terug

14 december 2023

Het Parool: Joods Bibliotheca Rosenthaliana op Unescolijst Nederlands documentair erfgoed

AP in de media

Gedurende het jaar heeft het Allard Pierson 27 persberichten verstuurd. In gedrukte media en online verschenen 886 nieuwsberichten. De totale mediawarde bedraagt € 2.811.706 — en het totale bereik is 539.853.788. Daarmee is een stijging gerealiseerd ten opzichte van 2022. Het Allard Pierson wist gedurende het jaar 2023 nationale en internationale media-aandacht te verkrijgen.

Tijdljn

Ga naar pagina 32-B om de volledige tijdljn te bekijken

3. Tweetalige catalogus voor UvA en HvA 4. Collectiespecialist gestart voor Surinamica collectie 5. Start herkomstonderzoek naar de archeologiecollecties	 7. Verwerving 17de-eeuwse wandkaart van Amsterdam 8. Open Education Week	 11. Nieuwe regels auteursrecht in het onderwijs	 13. Miljoenensubsidie voor onderzoek naar cultureel erfgoed en AI 14. Nieuwe tools: Transkribus en ScanTent	 17. Afsluiting Programma Ruimtegebruik depots na 3 jaar 18. Uitgebreide toegang tot e-books 19. Vertraging nieuwe universiteitsbibliotheek	 21. Dutch Design Week toont tweede leven van boeken-kasten 22. Open access wint aan terrein 23. Auteursrechtcontrole op onderwijsmateriaal in HvA Brightspace 24. Erasmus+ Staff Week 2023	 26. Objecten uit De Krim terug naar Oekraïne					
Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December

1. Linked Open Data pilot 2. Realtime de drukte bekijken	 6. Opening tentoonstelling Open kaart	 9. “We kunnen geen wetenschap meer bedrijven zonder data te gebruiken.”	 10. Dag van de Bouw	 12. Aankondiging AI-onderzoeksprogramma DSC	 15. Saneren ter voorbereiding	 16. Toegang tot ResearchConnect	 20. Data Science Day 2023	 25. Opening tentoonstelling Oog in Oog	27. Unesco-erkenning voor Bibliotheca Rosenthaliana 28. Afsluiting CUE-project
--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

1 De Bibliotheek heeft in samenwerking met het UvA CREATE lab drie bestaande datasets van verschillende bronnen beschikbaar gesteld als Linked Open Data voor bredere analyse, waardoor nieuwe mogelijkheden voor onderzoek ontstaan volgens het FAIR-principe (vindbaar, toegankelijk, interoperabel, herbruikbaar). **2** De Bibliotheek gebruikt sensoren voor het optimaliseren van studieplekken én maakt de drukte per bibliotheeklocatie inzichtelijk voor studenten. *Lees het interview op pagina 26 en 27.* **3** De catalogus van de Bibliotheek is op basis van feedback van catalogusgebruikers vertaald naar het Nederlands. Voorheen was uitsluitend een Engelse versie beschikbaar. **4** Het Allard Pierson beheert, behoudt en toont een van de grootste collecties Surinaamse Geschiedenis en Cultuur van de wereld. In januari is junior curator Isabelle Best gestart. **5** Het Allard Pierson voert tussen 2023 en 2027 onderzoek uit naar de herkomst van de archeologische collecties om hiaten aan

te pakken, informatie te verzamelen en te delen met het brede publiek, en deel te nemen aan het maatschappelijk debat over eigenaarschap van erfgoed. Lees het interview op pagina 8 en 9. **6** Het Allard Pierson heeft een diversiteit aan kaarten uit zeven eeuwen tentoongesteld in Open kaart. Van oude atlassen tot moderne streetmaps, en over geografische ontwikkelingen, koloniale verhoudingen en de toekomst van cartografie. **7** Het Allard Pierson heeft een uniek exemplaar verworven van de eerste uitgave van de grote wandkaart van Amsterdam, in 1625 gemaakt door Balthasar Florisz. van Berckenrode. Hierdoor is deze wereldberoemde kaart teruggekeerd naar de stad van vervaardiging. **8** De Bibliotheek bevordert open onderwijs door docenten te ondersteunen bij het zoeken en vinden van open leermiddelen die in lesmateriaal kunnen worden hergebruikt. In het kader van de jaarlijkse Open Education Week organiseerde de Bibliotheek workshops aan de HvA.

9 Video-interview met onder andere UvA rector magnificus Peter-Paul Verbeek. **10** De nieuwe Universiteitsbibliotheek was open voor het brede publiek tijdens de jaarlijkse Dag van de Bouw. **11** De Bibliotheek heeft een checklist (Copyright Checker) ontwikkeld om docenten te ondersteunen. *Lees het interview op pagina 20 en 21* **12** Data Science Centre kondigt baanbrekend onderzoeksprogramma over AI aan met alle zeven UvA-faculteiten. In 2024 zal dit naar verwachting starten onder de naam het DSC HAVA-Lab (Human-Aligned Video AI Laboratory). **13** Het project HAIcu, waarbij diverse UvA-onderzoekers zijn betrokken, ontvangt een subsidie van 10,3 miljoen euro in het kader van de Nationale Wetenschapsagenda. De Bibliotheek is partner en werkt in dit project aan Linked Open Data. **14** De Bibliotheek biedt nieuwe onderzoekstools. Met de ScanTent maak je hoge kwaliteit opnamen met je mobiele telefoon van (los of gebonden) materiaal tot A3-formaat. Met Transkribus

doorzoek je handschriften en gedrukt materiaal sneller en eenvoudiger. **15** De collecties op locaties UB Singel en P.C. Hoofthuis Bibliotheek zijn gesaneerd met 60.000 items, zodat de verhuizing naar de nieuwe UB in 2025 vlotter kan verlopen. **16** Met ingang van het academisch jaar 2023–2024 kunnen UvA-onderzoekers gebruikmaken van ResearchConnect, een online dienst waarmee duizenden financieringsmogelijkheden voor onderzoek kunnen worden doorzocht. **17** De Bibliotheek deelt de depots zo effectief mogelijk in. *Lees het interview op pagina 14 en 15* **18** In het academisch jaar 2023–2024 biedt de Bibliotheek toegang tot de complete collectie e-books van geselecteerde uitgevers. De Bibliotheek analyseert naar welke e-books vraag is. Na het jaar worden de meest geraadpleegde boeken toegevoegd aan de bibliotheekcollectie. **19** De nieuwe UB gaat naar verwachting open in het derde kwartaal 2025. **20** Op 13 oktober sloten meer dan honderd mensen zich aan bij het derde

Data Science Day-event, georganiseerd door het Data Science Centre. Het thema was: interdisciplinaire samenwerking in data science. **21** Marloes van Wagtenonk, Projectmanager Innovative Learning Spaces bij de Bibliotheek: “De komende jaren ontwikkelen we studieplekken op Roeterseiland gebouw JK, BG5 in het Universiteitskwartier en in de Oudemanhuispoort. De Bibliotheek wil daar geen nieuw meubilair voor inkopen, maar huidig meubilair hergebruiken en upcyclen.” **22** Binnen het hoger beroepsonderwijs wint open access aan terrein. “Zo zijn er bijvoorbeeld ‘Open Science Coffee Meet-ups’ waaraan geïnteresseerden kunnen deelnemen”, vertelt specialist publiceren Anne Marie Meijer in het kader van de Open Access Week. **23** Er wordt bij de controle zowel gekeken naar externe publicaties als naar onderwijsmateriaal dat door HvA-docenten is samengesteld. Bij ruim 25 procent van de geüploade bestanden worden de regels overschreden. **24** De Bibliotheek organiseerde samen met de

Universiteitsbibliotheek van de Vrije Universiteit Amsterdam de Erasmus+ Staff Week 2023. *Lees meer op pagina 25.* **25** Het Allard Pierson opende de tentoonstelling Oog in Oog – de mensen achter mummieportretten. Het is de eerste tentoonstelling over Oudegyptische mummieportretten in Nederland. **26** Alle resterende museumstukken uit de tentoonstelling De Krim – Goud en Geheimen van de Zwarte Zee zijn door het Allard Pierson overgedragen aan de staat Oekraïne en naar het National Museum of the History of Ukraine in Kiev gebracht. **27** De Nederlandse Unesco-commissie heeft de Bibliotheca Rosenthaliana, de tweede collectie van het Allard Pierson, ingeschreven op Unesco’s Nederlands Memory of the World Register. **28** Het project Creative User Empowerment (CUE) is na drie jaar afgesloten. Dit was een samenwerking van het Badisches Landesmuseum Karlsruhe en het Allard Pierson. In CUE is AI ingezet voor het ontsluiten van erfgoedcollecties via de Open Source-tool xCurator.